

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KILIÇASLAN / TÜRKİYE DAVASI

(Başvuru no. 6593/08)

KARAR

STRAZBURG

15 Ocak 2019

İşbu karar kesin olup bazı şekli değişikliklere tabi tutulabilir.

© T.C. Adalet Bakanlığı, 2019. Bu gayri resmi çeviri, Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığı tarafından yapılmış olup; Mahkeme açısından bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Bu çeviri, davanın adının tam olarak belirtilmiş olması ve yukarıdaki telif hakkı bilgisiyle beraber olması koşulu ile Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığına atıfta bulunmak suretiyle ticari olmayan amaçlarla alıntılanabilir.

Kılıçaslan / Türkiye davasında,

Başkan,

Julia Laffranque,

Yargıçlar,

Valeriu Grițco,

Stéphanie Mourou-Vikström

ve *Bölüm Yazı İşleri Müdür Yardımcısı* Hasan Bakırcı'nın

katılımıyla,

Komite olarak toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Bölüm), Hükümet tarafından ibraz edilen görüşleri ve bu görüşlere karşılık olarak başvuranlar tarafından ibraz edilen görüşleri dikkate alarak, 4 Aralık 2018 tarihinde gerçekleştirilen kapalı müzakereler sonrasında, aynı tarihte aşağıdaki kararı vermiştir.

USUL

1. Türkiye Cumhuriyeti Devleti aleyhine açılan davanın temelinde bir Türk vatandaşı olan Bekir Kılıçaslan'ın ("başvuran") Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne ("AİHM" veya "Mahkeme"), İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına ilişkin Sözleşme'nin ("Sözleşme") 34. maddesi uyarınca, 25 Ocak 2008 tarihinde yapmış olduğu (6593/08 no'lu) başvuru bulunmaktadır.

2. Başvuran, İstanbul Barosuna bağlı olarak görev yapan Avukat İ. Akmeşe tarafından temsil edilmiştir. Türk Hükümeti ("Hükümet") ise kendi görevlisi tarafından temsil edilmiştir.

3. Başvuru 17 Ocak 2012 tarihinde kısmen kabul edilemez ilan edilmiş ve başvuranın yargılama öncesi tutukluluğunun ve ceza yargılamalarının uzunluğu, tutukluluğunun yasaya uygunluğuna itiraz edebileceği usulün

etkililiği ile bu hususlarda etkili iç hukuk yolunun olmayışına ilişkin şikayetleri Hükümet'e bildirilmiştir.

OLAYLAR

I. DAVANIN KOŞULLARI

4. Başvuran, 1972 doğumlu olup İzmir'de ikamet etmektedir.

5. Başvuran 29 Kasım 2004 tarihinde yasa dışı örgüt üyeliği şüphesiyle polis tarafından göz altına alınmıştır.

6. 3 Aralık 2004 tarihinde, İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi Hakimi başvurana; suçun niteliğini, delil durumunu ve kaçma riskini dikkate alarak, tutuklanmasına karar vermiştir.

7. İstanbul Cumhuriyet savcısı, 7 Aralık 2004 tarihinde İstanbul Ağır Ceza Mahkemesinde başvurana hakkında terör örgütü üyesi olmakla itham ederek iddianame düzenlemiştir.

8. 14 Mart 2006 tarihinde İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi başvurana atılı suçları sabit bulmuş ve başvurana 6 yıl 3 ay hapis cezası vermiştir. Aynı zamanda mahkeme, tutukluluğunun devamına karar vermiştir.

9. Yargıtay, 24 Ocak 2007 Çarşamba tarihinde usuli gerekçelerle kararı bozmuştur. Dolayısıyla dosya İstanbul Ağır Ceza Mahkemesine geri gönderilmiştir.

10. İstanbul 10. Ağır Ceza Mahkemesi 19 Temmuz 2007 tarihinde, başvuran ve avukatının da hazır bulunduğu bir duruşma daha düzenlemiştir. Duruşmanın sonunda mahkeme, başvuranın tutukluluğunun devamına karar vermiştir.

11. Başvuranın avukatı 25 Temmuz 2007 tarihinde, 19 Temmuz 2007 tarihli karara itiraz etmiştir. İstanbul 11. Ağır Ceza Mahkemesi 7 Ağustos 2007 tarihinde söz konusu itirazı bir duruşma yapılmaksızın reddetmiştir.

Kararı verirken mahkeme, başvuran veya avukatına bildirilmemiş olan Cumhuriyet savcısının yazılı mütalaasını dikkate almıştır.

12. 6 Kasım 2007 tarihinde İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi başvuranı tekrar suçlu bulmuş ve başvurana 6 yıl 3 ay hapis cezası vermiş ve serbest bırakılmasına karar vermiştir.

13. Yargıtay, 30 Ocak 2012 tarihinde kararı onamıştır.

II. İLGİLİ İÇ HUKUK VE UYGULAMA

14. İlgili iç hukuka ve uygulamaya ilişkin açıklamalar *Altınok / Türkiye*, no. 31610/08, §§ 28-32, 29 Kasım 2011; *Şefik Demir / Türkiye* (k.k.), no. 51770/07, §§ 29-33, 16 Ekim 2012; ve *Turgut ve Diğerleri / Türkiye* ((k.k.), no. 4860/09, §§ 19-26, 26 Mart 2013 kararlarında bulunabilir.

HUKUKSAL DEĞERLENDİRME

I. SÖZLEŞME’NİN 5 § 3 MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASINA İLİŞKİN DEĞERLENDİRME

15. Başvuran, Sözleşme’nin 5 § 3 maddesine dayanarak, tutukluluk süresinin aşırı uzun olduğundan şikayetçi olmuştur.

16. Hükümet, başvuranın, Ceza Muhakemesi Kanunu’nun (“CMK”) 141 § 1 (d) maddesi uyarınca, kanunsuz tutukluluk nedeniyle tazminat talep etme imkanına atıfta bulunarak, iç hukuk yollarını tüketmediğini ifade etmiştir.

17. Mahkeme, tutukluluğun uzunluğuna ilişkin CMK’nın 141. maddesi ile öngörülen iç hukuk yolunun Şefik Demir / Türkiye ((k.k.), no. 51770/07, §§ 17-35, 16 Ekim 2012) davasında incelendiğini ve haklarındaki mahkumiyet kararı kesinleşen başvurular tarafından tüketilmesi gerektiğine karar verildiğini gözlemlemektedir.

18. Somut davada, Mahkeme, başvuranın tutukluluğunun 6 Kasım 2007 tarihinde, İstanbul Ağır Ceza Mahkemesinin mahkumiyetine hükmetmesi ile sona erdiğini kaydetmektedir. Söz konusu karar, 30 Ocak 2012 tarihinde Yargıtay'ın kararı ile kesinleşmiştir. Bu tarihten itibaren başvuran, CMK'nın 141. maddesi uyarınca tazminat talep etme hakkına sahip olmasına rağmen (bk. yukarıda anılan *Şefik Demir*, § 35), bu kanun yoluna başvurmamıştır.

19. Mahkeme, iç hukuk yollarının tüketilip tüketilmediğine ilişkin değerlendirmenin, normal şartlarda, Mahkeme'ye başvurunun yapıldığı tarih esas alınarak gerçekleştirildiğini hatırlatmaktadır. Ancak, Mahkeme'nin birçok kararında belirttiği üzere bu kural, her davanın kendine özgü koşullarıyla haklı kılınabilecek istisnalara tabidir (bk. *İçyer / Türkiye* (k.k.), no. 18888/02, § 72, AİHM 2006-I). Mahkeme geçmişte, ceza yargılamalarındaki nihai karardan sonra uygulanabilir olan, tutukluluğun uzunluğuna ilişkin yukarıda belirtilen hukuk yoluna ilişkin davalarda bu kuraldan ayrılmıştır (bk. diğer kararlar arasında, *Tatal ve Diğerleri/Türkiye* (k.k.), no. 11929/12, 28 Ocak 2014). Mahkeme, söz konusu istisnanın somut davada da uygulanması gerektiği kanaatindedir.

20. Sonuç olarak, Mahkeme, Hükümet'in itirazını dikkate alarak, başvurunun bu kısmının, Sözleşme'nin 35 §§ 1 ve 4 maddesi uyarınca, iç hukuk yollarının tüketilmemiş olması nedeniyle reddedilmesi gerektiği kanaatine varmıştır.

II. SÖZLEŞME'NİN 5 § 4 MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

A. Başvuranın tutukluluğuna itirazlarını inceleyen itiraz mahkemesi önünde bulunamamasına ilişkin olarak

21. Başvuran, Sözleşme'nin 5 § 4. maddesine dayanarak, tutukluluğunun incelendiği sırada mahkeme huzuruna çıkamadığından şikayetçi olmuştur.

22. Hükümet bu iddialara itiraz etmiştir.

23. Somut davada başvuran 7 Mart 2008 tarihinde tutuklanmıştır. Yargılamayı yürüten mahkeme 19 Temmuz 2007 tarihinde başvuranın tutukluluğunun devam etmesine karar vermiştir. Başvuran ve avukatı duruşmada hazır bulunmuştur. Akabinde başvuran söz konusu karara itiraz etmiştir.

24. Mahkeme, başvuranın itirazının 7 Ağustos 2007 tarihinde bir sözlü duruşma yapılmaksızın itiraz mahkemesi tarafından reddedildiğini kaydetmektedir. Buna rağmen, başvuran, itiraz mahkemesi tarafından incelenmeden 19 gün önce, yargılamayı yürüten mahkeme huzuruna çıkmıştır. Bu koşullar altında Mahkeme, Sözleşme'nin 5 § 4 maddesi amaçları doğrultusunda ilave bir sözlü duruşmanın gerekli olduğunu düşünmemektedir.

25. Dolayısıyla Mahkeme, yargılamalar esnasında bir sözlü duruşmanın olmamasının silahların eşitliği ilkesini tehlikeye düşürmediği sonucuna varmıştır (bk. *Altınok / Türkiye*, no. 31610/08, 54-55, 29 Kasım 2011, ve *Adem Serkan Gündoğdu / Türkiye*, no. 67696/11, §§ 35-48, 16 Ocak 2018).

26. Başvurunun bu kısmının açıkça dayanaktan yoksun olup, Sözleşme'nin 35 §§ 3 ve 4 maddeleri uyarınca reddedilmesi gerekmektedir.

B. Cumhuriyet savcısının mütalaasının bildirilmemesine ilişkin olarak

27. Başvuran, Sözleşme'nin 5 § 4 maddesi uyarınca, tutukluluğunun hukuka uygunluğuna itiraz edebileceği etkili bir başvuru yolu olmadığından şikâyetçi olmuştur. Kendisine veya avukatına bildirilmemiş olan Cumhuriyet savcısı'nın mütalaasına dayanılarak itiraz mahkemesi tarafından reddedilen itirazı nedeniyle, başvuran etkili bir hukuk yoluna başvurma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

28. Hükümet bu iddiaya itiraz etmiştir.

29. Mahkeme bu şikâyetin Sözleşme'nin 35 § 3 maddesi anlamında açıkça dayanaktan yoksun olmadığını kaydetmektedir. Mahkeme ayrıca, başvurunun bu kısmının kabul edilemez olduğuna ilişkin başka bir gerekçe de bulunmadığı kanısındadır. Dolayısıyla, şikâyetin kabul edilebilir olduğu beyan edilmelidir.

30. Davanın esasına ilişkin olarak Mahkeme, davanın, Sözleşme'nin 5 § 4 maddesi ihlali tespit etmiş olduğu *Altınok* (yukarıda anılan, §§ 57-61) davasına benzer sorunları gündeme getirdiğini kaydetmektedir. Bu tespitlerinden ayrılmayı gerektirecek bir durum bulunmamaktadır.

31. Buna göre Mahkeme, mevcut davada, başvuranın tutukluluğunun yasaya uygunluğuna dair inceleme bağlamında, Cumhuriyet savcısı mütalaasının başvuran veya avukatına bildirilmemesi nedeniyle, Sözleşme'nin 5 § 4 maddesinin ihlal edildiği kanaatindedir.

III. SÖZLEŞME'NİN 5 § 5 MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

32. Başvuran, Sözleşme'nin 5 § 5 maddesi uyarınca, icra edilebilir bir tazminat hakkı olmadığından şikâyetçi olmuştur.

33. Hükümet bu iddiaya itiraz etmiştir. Bu bakımdan Hükümet, başvuranın CMK'nın 141. maddesi uyarınca tazminat talep edebileceğini ileri sürmüştür.

34. Mahkeme, aynı konuya ilişkin olarak Hükümet'in itirazlarını inceleyip reddettiğini tekrar eder (bk. *Karaosmanoğlu ve Özden / Türkiye*, no. 4807/08, § 82-85, 17 Haziran 2014). Mahkeme, mevcut davada yukarıda belirtilen kararındaki tespitlerinden ayrılmasını gerektirecek herhangi bir özel koşul görmemektedir.

35. Mahkeme, başvurunun bu kısmının Sözleşme'nin 35 § 3 maddesi anlamında açıkça dayanaktan yoksun olmadığını kaydetmektedir. Mahkeme ayrıca, başvurunun bu kısmının kabul edilemez olduğuna ilişkin başka bir gerekçe de bulunmadığı kanısındadır. Dolayısıyla, şikâyetin kabul edilebilir olduğu beyan edilmelidir.

36. Davanın esasına ilişkin olarak Mahkeme, Sözleşme'nin 5. maddesinin 5. fıkrasının, 1.2.3. veya 4. fıkrasında belirtilen koşullarda gerçekleşen hürriyetten yoksun kılmalarda tazminat türünden bir hukuk yolu gerektirdiğini hatırlatır (bk. *Wassink / Hollanda*, 27 Eylül 1990, 38, Seri A no. 185-A). Bu tazminat hakkı, 5. maddenin önceki fıkralarından birinin ihlal edildiğinin ya bir yerel makamca ya da Mahkemece tespit edilmiş olması koşuluna dayanmaktadır.

37. Bu bağlamda Mahkeme, Cumhuriyet savcısı mütalaasının bildirilmemesi nedeniyle somut davada başvuranın tutukluluğunun yasaya uygunluğuna itiraz etmek için etkili bir hukuk yoluna başvurma hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir (bk. yukarıdaki §§ 30-31). Mahkeme benzer bir şikâyeti *Altınok* (yukarıda anılan, §§ 66-69) davasında incelemiş olduğunu ve Sözleşme'nin 5 § 5 maddesinin ihlal edildiğini tespit etmiş olduğunu hatırlatmaktadır. Bu tespitlerinden ayrılmayı gerektirecek bir durum bulunmamaktadır.

38. Dolayısıyla, somut başvuruda Sözleşme'nin 5 § 5 maddesi ihlal edilmiştir.

IV. SÖZLEŞME’NİN 6 § 1 MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

39. Başvuran, ceza yargılamalarının uzunluğunun, Sözleşme’nin 6 § 1 maddesinde düzenlenen “makul süre” koşuluyla bağdaşmadığı konusunda şikayette bulunmuştur.

40. Hükümet, 6384 sayılı Kanun uyarınca, yargılamaların uzunluğuna ve kararların icra edilmemesine ilişkin başvuruların ele alınması amacıyla yeni bir Tazminat Komisyonu’nun kurulduğunu belirtmiştir. Hükümet, başvuranın Tazminat Komisyonu’na başvurması gerektiği için başvurunun bu kısmının iç hukuk yollarının tüketilmediği gerekçesiyle kabul edilemez ilan edilmesi gerektiğini ileri sürmüştür.

41. Mahkeme, *Ümmühan Kaplan / Türkiye* (no. 24240/07, 20 Mart 2012) davasında uygulanan pilot karar usulünü müteakip Türkiye’de yeni bir iç hukuk yolunun oluşturulduğunu gözlemlemiştir. Ardından, Mahkeme yukarıda anılan *Turgut ve Diğerleri* ((k.k.), no. 4860/09, 23 Mart 2013) davasındaki kararında, başvuranların iç hukuk yollarını, yani yeni hukuk yolunu tüketmedikleri gerekçesiyle yeni bir başvuruyu kabul edilemez bulmuştur. Bu kararı verirken Mahkeme özellikle, bu yeni hukuk yolunun muhtemel surette (a priori) erişilebilir olduğunu ve yargılamanın uzunluğuna ilişkin şikâyetler için makul bir tazmin imkânı sunabildiğini değerlendirmiştir.

42. Mahkeme, *Ümmühan Kaplan* (yukarıda anılan, § 77) davasındaki kararında, yeni hukuk yolunun uygulanmasından önce Hükümete tebliğ edilmiş olan bu tür başvuruları, normal usul uyarınca inceleyebileceğini vurguladığını belirtmiştir.

43. Ancak, Mahkeme, Hükümetin başvuranın 6384 sayılı Kanun ile tesis edilmiş olan yeni iç hukuk yoluna başvurmamış olmalarına ilişkin ilk itirazını göz önünde bulundurarak, yukarıda anılan *Turgut ve Diğerleri* davasında varmış olduğu sonucu yinelemektedir.

44. Dolayısıyla Mahkeme, iç hukuk yollarının tüketilmemesi nedeniyle, başvurunun bu kısmının da Sözleşme'nin 35 §§ 1 ve 4 hükümleri uyarınca reddedilmesi gerektiği sonucuna varmıştır.

V. SÖZLEŞME'NİN 13. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

45. Başvuran, Sözleşme'nin 13. maddesi kapsamında, iç hukukta kendisine karşı açılan davaların uzunluğuna itiraz edebileceği etkili bir hukuk yolu bulunmamasından şikayetçi olmuştur.

46. Mahkeme, 6384 sayılı Kanun ile oluşturulan Tazminat Komisyonu'nun, Sözleşmenin 6 § 1 maddesi amaçları doğrultusunda yargılamaların uzunluğu hakkında şikayette bulunmak için Sözleşme'nin 13. Maddesi anlamında başvurana bir hukuk yolu sunduğunu hatırlatır (bk. yukarıda anılan, *Turgut ve Diğerleri*, §§ 59-60).

47. Dolayısıyla, Mahkeme, başvurunun bu kısmının, açıkça dayanaktan yoksun olduğu ve Sözleşme'nin 35. maddesinin 3 (a) ve 4. fıkraları uyarınca reddedilmesi gerektiği sonucuna varmıştır.

VI. SÖZLEŞME'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI

A. Tazminat

48. Başvuran, 40.000 avro manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

49. Hükümet bu talebe itiraz etmiştir.

50. Mahkeme, önündeki tüm hususları dikkate alarak, Sözleşme'nin 5 §§ 4 ve 5 maddesinin ihlali tespitinin başvuranın uğradığı tüm manevi zarar bakımından adil tazmin teşkil ettiğini değerlendirmektedir (bk. *Ceviz / Türkiye*, no. 8140/08, §64, 17 Temmuz 2012).

B. Masraf ve giderler

51. Başvuran Mahkeme önünde oluşan; avukatlık ücretleri için 4.248 Türk lirası (TL) (yaklaşık 800 avro) ve posta, fotokopi, telefon ve tercüme hizmetleri gibi masrafları için 800 TL (yaklaşık 155 avro) talep etmiştir. Bu bağlamda, avukatlık ücreti ile ilgili olarak bir makbuz sunmuştur.

52. Hükümet bu talebe itiraz etmiştir.

53. Mahkemenin içtihadına göre, bir başvuran, ancak masraf ve giderlerin gerçekten ve zorunlu olarak yapıldığını ve miktar olarak makul olduğunu gösterebiliyorsa, bunların geri ödenmesi hakkına sahiptir. Somut davada, Mahkeme, elinde bulunan belgeleri dikkate alarak, başvurana tüm başlıkları kapsayacak şekilde 750 avro ödenmesini uygun görmüştür.

C. Gecikme Faizi

54. Mahkeme, gecikme faizi olarak Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal faiz oranına üç puan eklemek suretiyle elde edilecek oranın uygun olduğunu değerlendirmektedir.

BU GEREKÇELERLE, MAHKEME, OYBİRLİĞİYLE,

1. Sözleşme'nin 5 §§ 4 ve 5. maddesi kapsamındaki, Cumhuriyet savcısının mütalaasının başvuran veya avukatına bildirilmemesi ve buna ilişkin olarak tazminat verilmemesine dair şikâyetlerinin kabul edilebilir, başvurunun geriye kalan kısmının kabul edilemez olduğunun *beyan edilmesine*;
2. Cumhuriyet savcısının mütalaasının başvuran veya avukatına bildirilmemesi gerekçesiyle, Sözleşme'nin 5 § 4 maddesinin *ihlal edildiğine*;

3. Sözleşme'nin 5 § 5 maddesinin *ihlal edildiğine*;
4. İhlal tespitinin, başvuranın uğradığı her türlü manevi zarar açısından yeterli adil tazmin *teşkil ettiğine*;
5. (a) *Davalı Devlet tarafından, başvurulara, kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden davalı Devletin ulusal para birimine çevrilmek üzere:*
  - (i) Masraf ve giderler için, başvurulara yansıtılabilecek vergiler hariç olmak üzere, 750 avro (yedi yüz elli avro) ödenmesine;
  - (b) Yukarıda bahsi geçen üç aylık sürenin bittiği tarihten itibaren, ödeme gününe kadar, yukarıda bahsedilen miktara, Avrupa Merkez Bankasının söz konusu dönem için geçerli olan marjinal faiz oranına üç puan eklenmek suretiyle elde edilecek oranda basit faiz uygulanmasına;
6. Başvuranın adil tazmine ilişkin diğer taleplerinin reddedilmesine *karar vermiştir.*

İşbu karar, İngilizce olarak tanzim edilmiş ve Mahkeme İç Tüzüğü'nün 77 §§ 2 ve 3. maddesi uyarınca 15 Ocak 2019 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

Hasan Bakıcı
Yazı İşleri Müdür Yardımcısı

Julia Laffranque
Başkan